

Türkiye faunası için yeni bir *Asterodiaspis* Signoret (Homoptera, Asterolecaniidae) türü

Bülent YAŞAR*

Summary

**A new *Asterodiaspis* Signoret species (Homoptera, Asterolecaniidae)
for Turkish fauna**

In this study, one species (*Asterodiaspis variolosa* (Ratzeburg)) is recorded for the first time from Izmir, Turkey.

Giriş

Asterodiaspis cinsi Asterolecaniidae familyasına bağlı cinsler içinde tür sayısı itibariyle en fazla olanıdır. Ferris (1955)'in Russell (1941)'e atfen bildirdiğine göre bu cinse bağlı dünyada 140 tür bulunmaktadır. Bu türlerden 18'i Hindistan-Malezya bölgesinde bulunmasına karşılık (Borchsenius, 1960) Orta Avrupa'da şimdiye kadar sadece 5 tür bulunmuştur (Kosztarab and Kozar, 1988). Türkiye'de ise bu cinse ait şimdiye kadar sadece *A. quercicola* (Bouché) türü bulunmuştur.

Izmir ilinde 1988-1990 yılları arasında yapılan faunistik çalışmalar sırasında *Quercus* spp. üzerinden toplanarak tanımları verilen *A. variolosa* (Ratzeburg) Türkiye faunası için yeni bir kayıttır.

Toplanan örneklerin preparasyonu Wilkey (1962)'in bildirdiği KOH yöntemine göre yapılmıştır. Vücut şeklinin çiziminde ise ekranlı mikroskop kullanılmıştır.

* Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Bitki Koruma Bölümü, Van, Türkiye

Alınış (Received) : 15.11.1990

Familiya : Asterolecaniidae Russell, 1941

Bu familiya türleri dişilerinin kabuğu şeffaf veya yarı şeffaf, yeşilimsi veya sarımsı renkte ve kenarlarında saçak şeklinde mum iplikçikleri vardır. Antenler küçük ve segmentsiz, bacaklar yok veya çok küçülmüştür. Stigma bölgesi kılları yoktur. Vücut kenarında 1 veya 2 sıralı 8 şekilli porlar bulunur. Multilocular porlar abdomende enine sıralar halinde dizilmiştir. Apical kıllar var, fakat anal lob'lar mevcut değildir.

Cins : *Asterodiaspis* Signoret, 1877

Sinonimi (Kosztarab and Kozar, 1988'a göre) : *Asterolecanium* Leonardi, 1920

Type-species : *Aoinidia ilicicola* Targioni-Tozzetti, 1888

Bu cinse bağlı ergin dişilerin vücudu dairesel veya hafifçe uzamış, vücudun posterior tarafında hafifçe çıkıntılı, dorsum konveks, yaşlı dişiler genellikle kahverenkli. Antenler yüksük şeklinde veya konikal, genellikle 2, nadiren 1, 3 veya 4 kılıdır. Anal halka yoktur. Vücudun kenarı genellikle tek sıra halinde geniş 8 biçimli porlarla çevrilidir. Fakat *A. viennae*'de düzensiz çift sıralar halindedir. Ventral'de quinquelocular veya multilocular porlar abdomen üzerinde enine sıralar halinde dizilidir. Anal lob'lar yoktur. Hafif gelişmiş apikal kıllar vardır.

Genellikle *Lichocarpus*, *Pasania* ve *Quercus* (Fagaceae) türleri üzerinde beslenir.

Tür : *Asterodiaspis variolosa* (Ratzeburg)

Ratzeburg, 1870. *Coccus variolosus*, Tharander Forstl.Jahrb., 20:187

Sinonimi (Martin Mateo, 1984'a göre) : *Asterolecanium variolosum* Newstead, 1903

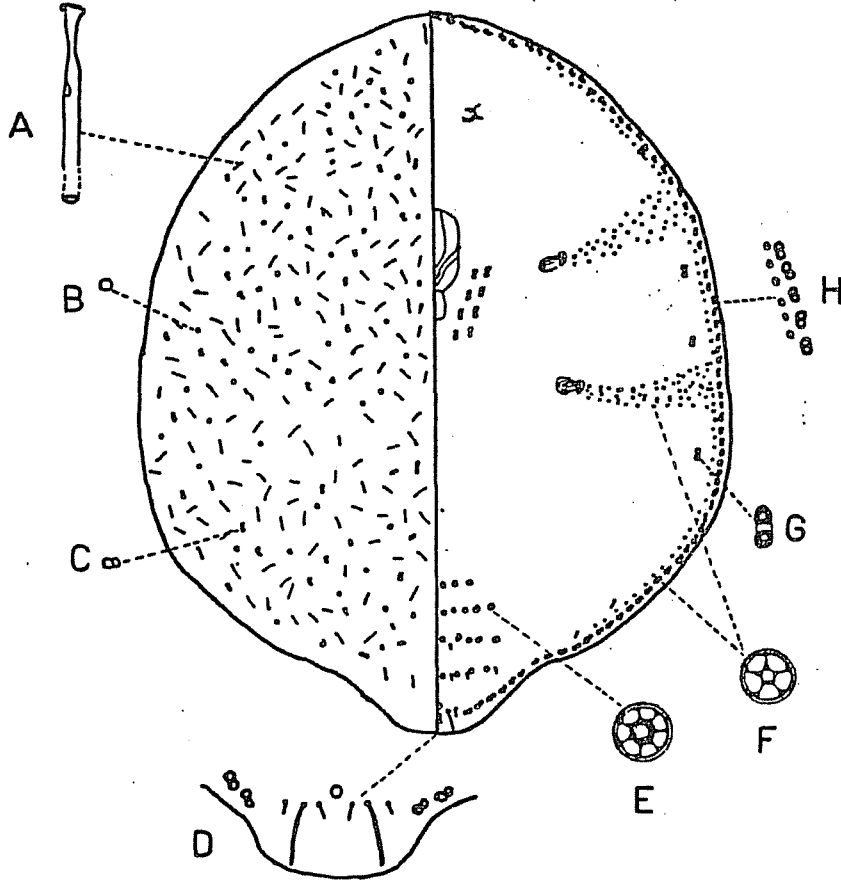
Türkçe ismi: Altın renkli meşe koşnili*

Dişilerin kabuğu dairesel veya uzunluğu genişliğinden biraz fazla, konveks, yeşilimsi kahverengi veya altın sarısı renkli, şeffaf, kenarları beyazımsı saçıklıdır. Antenler yüksük şeklinde ve üzerinde 2 adet ince kıl bulunur. Quinquelocular porlar stigma'larla vücut kenarı arasında kalan bölgede bir kuşak halinde 7-16'şar adet, diğerleri ise vücudu çevreleyen bir sıra halinde ve 33-113 adettir (Şekil 1F). Anus ventral'de ve vücudun posterior bölgesinde kenara yakın olarak bulunur. Ventral'de "8 şekilli porlar" vücudun kenarında ve tek sıra halinde dizilmişlerdir (Şekil 1H). Dorsal'de ise çok sayıda düzensiz olarak dağılmış ve ventral'de bulunanlardan daha küçük "8 şekilli porlar" vardır (Şekil 1C). Tubular duct'lar dorsal'de ve 19-39 µ uzunluğundadır (Şekil 1A). Ayrıca dorsal'de dağılmış olarak basit porlar bulunur (Şekil 1B). Ventral'de submarginal olarak az sayıda "8 şekilli porlar" bulunur (Şekil 1G). Abdomen'de yatay olarak 4 sıra halinde dizilmiş olan 4-13 lob'lu multilocular porlar herbir sırada 7-23 adettir (Şekil 1E). Apikal kıllar bir çift ve 25-45 µ uzunluğundadır (Şekil 1D).

* Bu isim ilk kez bu çalışmada kullanılmıştır.

İncelenen materyal : Balıklıova (Urla), 21.3.1990, *Quercus coccifera*. Buca (Hasanağa Bahçesi), 14.5.1990, *Quercus aegilops*. Narlıdere, 6.6.1990, *Quercus coccifera*.

Dünyadaki Yayılışı : Kozmopolit bir türdür. Avrupa'da bulunduğu ülkeler; Almanya, Avusturya, Bulgaristan, Çekoslavakya, Danimarka, Fransa, İspanya, İsviçre, İtalya, Macaristan, S.S.C.B. ve Yugoslavya'dır. Ayrıca Kuzey ve Güney Afrika, Orta Doğu, Japonya, Kuzey ve Güney Amerika, Yeni Zelanda ve Avustralya'da yaygın olarak bulunur (Kozarzhevskaya and Reitzel, 1976; Martin Mateo, 1984; Kosztarab and Kozar, 1988).

Şekil 1. *Asterodiapsis variolosa* (Dişi)'nin genel morfolojik özellikleri: A. Dorsal tubular duct'lar; B. Basit porlar; C. Dorsal 8 şekilli porlar; D. Apical kıllar; E. Multilocular porlar; F. Quinquelocular porlar; G. Submarjinal 8 şekilli porlar; H. Marjinal 8 şekilli porlar

Özet

Bu çalışmada, İzmir ilinde Türkiye faunası için yeni olan ve *Quercus* spp. üzerinden toplanmış *Asterodiaspis variolosa* (Ratzeburg) (Homoptera, Asterolecaniidae)'nın tanımı yapılmış ve şekli çizilmiştir.

Literatür

- Borchsenius, N.S., 1960. Fauna of USSR, Homoptera. Kermococcidae. Asterolecaniidae, Lecaniodiaspididae, Acleridae. *Zool. Inst. Acad. Nauk SSSR*, 8 : 282 s.
- Ferris, G.F., 1955. Atlas of the scale insects of North America, VII. The families Acleridae, Asterolecaniidae, Conchaspidae, Dactylopiidae and Lacciferidae. Stanford Univ. Press, Calif., 233 s.
- Kosztarab, M. and F. Kozar, 1988. Scale insects of Central Europe. Akademiai Kiado, Budapest, Hungary, 456 s.
- Kozarzhvskaya, E. and J. Reitzel, 1976. The scale insects (Homoptera: Coccoidea) of Denmark, Stat. Forsogsvirksomhed und Plantekult., 1226 : 40 s.
- Martin Mateo, M.P., 1984. Inventario preliminar delos Coccidos de Espana. II. Asterolecaniidae, Kermococcidae, Coccidae Y Acleridae. *Graellsia*, XL : 63-79.
- Wilkey, R.F., 1962. A simplified technique for clearing, staining and permanently mounting small arthropods. *Ann.Ent.Soc.Amer.*, 55 : 606.